

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1. talaj

Vállus település a Keszthelyi-fennsík kistáj területén található. A domborzati adottságokra jellemző a mezozóos mészkő és dolomit formációkból épült töréses, sasbérce szerkezet, amely mikrotektonikusan összetöredezett. Szeizmikusan érzékeny terület.

A törésvonalak mentén formálódott, többnyire É-D-i irányú sűrű völgyhálózat, sekély termőrétegű karsztos felszínek jellemzik a területet. Jellemző a nagyfokú lejtő-változékonyság is. A kedvezőtlen adottságok következtében a terület több mint 80%-a erdőszült.

A tájat 61%-ban mészkövön képződött rendzina talajok fedik (erdővel borítottak). A fennmaradó talajok inkább vályog mechanikai összetételű barnaföldek, valamint agyagbemosódásos barna erdőtalajok (völgyekben és a lábzatokon). Tetőkön, gerincéleken, kőfolyásokon a váztalajok mozgó törmeléke található.

A Keszthelyi-hegység fő tömegét alkotó karsztos kifejlődésű dolomit Vállustól Ny-ra és DK-re a Láztetőn közvetlenül a felszínen van, a településtől É-ra, a vízműutak környezetében azonban már fedett helyzetben, a felszín alatt kb. 65 – 70 m mélyen található. Ezen a területen a dolomit fedő képződménye egy 40-60 m vastag felső-pannon korú, uralkodóan finomszemcsés törmelékes összlet, melybe a felszín közelében egy kb. 15-20 m vastag agyagos rétegcsoport települ. Ennek felszínén változatos kifejlődésű vékony pleisztocén - holocén rétegösszlet helyezkedik el.

A talajfelszín az erózió következtében lepusztult, mely szélsőséges vízgazdálkodással, gyenge termőképességgel párosul.

A mezőgazdasági területeket a nagyüzemi termelők mellett a kis területekkel rendelkező földtulajdonosok művelik, ezért fokozott figyelmet igényel az egyes termelők műtrágya, vegyszer, és növényvédő-szer használata, azok megfelelő minőségű és mennyiségű, környezetkímélő alkalmazása.

1.17.2. felszíni és a felszín alatti vizek

A település jelentősebb felszíni vízfolyása a Csetényi patak, melynek vizei a Gyöngyös-folyáson keresztül a Vindornya-csatornába jutnak. A patak vízminősége bizonytalan, 6.650 fkm-en található a vállusi szennyvíztisztító telep (DRV Zrt. üzemeltetésében) kibocsátási pontja.

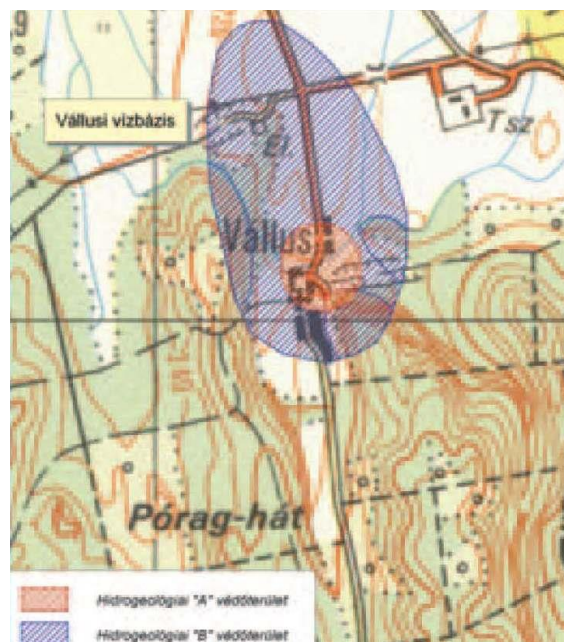
Vállus a 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából fokozottan, kiemelten érzékeny területeken lévő települések, és kiemelten érzékeny felszín alatti területű települések közé tartozik. A 43/2007.(V.1.) FVM. rendelet értelmében a település területe nitrát érzékenynek mondható.

A talajvíz nyugalmi vízszintje a térségben a felszín alatt 2-5 méterre található. A település alatt magas a nitrát tartalom, mely a község egykori kommunális szennyezéséből adódik. A terület egyéb részein a talajvíz nitrát tartalma jóval határérték alatti.

Az egyes vízadó szintek között lévő nagy nyomáskülönbség gyenge függőleges irányú lefelé áramlást valószínűsít.

A vállusi vízbázis (1.17.2 kép) a Keszthelyi-hegység É-i peremvidékén, a Csetényi-patak völgyében, Vállus É-részén, a települést Várkölygyel összekötő út K-i oldalán található. A vízbázis 2 db kútja a repedezett dolomitban tárolódó karsztvizet csapolja meg 115-150 m mélységközben. A vízbázis környezetében a karsztvíz nyugalmi nyomásszintje a terepszint alatt 105 – 110 m, áramlási iránya a regionális áramlási képnek megfelelően D-DK-i.

A vízbázis környezetében a karsztos víztároló fedett, a felszíni szennyeződésekkel szemben a terület túlnyomó részén egy kb. 20 m vastag agyagos vízrekesztő réteg nyújt védelmet. A fedettség ellenére a távolabbi fedetlen karszterületek felől érkező, felszínről beszivárgó, rövid felszín alatti tartózkodási idejű vízkészletet is hasznosít, vagyis a vízbázis sérülékenynek tekinthető. A szennyezőforrás felmérés során a vízbázis vízminőségét közvetlenül és károsan befolyásoló létesítményt nem találtak (a szennyvíztisztítóra azonban különös figyelmet kell fordítani). A vízbázis jelenleg megfelelő környezeti állapotban van, károsodás eddig nem érte.

1.17.2 kép

1.17.3. levegőtisztaság és védelme

A levegő minőségének egyik meghatározó tényezője a települési légszennyezési kibocsátás. A légszennyezőanyag kibocsátások elsősorban a lakossági és közületi tüzelőanyag (jellemzően gáz, és fa) felhasználáshoz, a közlekedésből adódó levegőszennyezéshez, valamint kisebb mértékben az ipari létesítményekhez és szolgáltatói tevékenységekhez kötődnek, melynek hatásait tompíthatja, illetve ronthatja a z adott település környezeti adottsága.

A település elhelyezkedése és adottságai kedvezőek a levegőminőség szempontjából. A településen sem a közlekedésből, sem pedig a tüzelőanyag-felhasználásból adódóan nincs számottevő levegőszennyezés.

1.17.4. zaj- és rezgésterhelés

Vállus zajhelyzetének vizsgálata során – mint minden település vizsgálata során – három fő területre kell kitérni, melyek a közlekedés, az ipari/gazdasági tevékenységek, valamint a kulturális- és szórakoztatóipar.

Ezek közül a települések környezeti zajhelyzetét döntő módon – nagy általánosságban – a közlekedés határozza meg. A település földrajzi elhelyezkedéséből adódóan – zajterhelés szempontjából jelentős hatással bíró – átmenő forgalom nem számottevő. Elsősorban a térségi közlekedési kapcsolatok dominálnak, mind személyforgalom, mind pedig teherforgalom (különösen az erdőművelésből adódóan) tekintetében.

Az üzemi vagy szolgáltató jellegű létesítmények zaja csupán lokálisan hat, így a lakosságnak csupán kisebb részét érinti. A településen jelentős zajvédelmi problémát, határértéket meghaladó zajkibocsátást információink alapján üzemi létesítmény nem okoz.

A település nagyobb részét is érintő zajvédelmi problémát okozó rendezvények, események ritkán kerülnek megrendezésre Válluson.

1.17.5. sugárzás védelem

A természetes háttérsugárzás Magyarországon egy embert átlagosan 2,4 mSv/év effektív dózissal terhel. A testünket érő sugárzás származhat a világútból, a talajból, a növényekből, élelmiszerekből, környezetünk tárgyaiból, vagy akár a saját testünkből is.

Az országon belül a geológiai viszonyoktól, az időjárástól, a táplálkozástól függően akár két-háromszoros különbségek is lehetnek a háttérsugárzás mértékében. Mértéke, hatása települési szinten nem befolyásolható. Élettani hatás szempontjából, a távvezetékeknek két jellemzőjét kell figyelembe venni a villamos és a mágneses terét.

A villamos térerősség nagyságát a feszültség szinten kívül egyéb körülmények is befolyásolják:

- a vezetékek föld feletti magassága
- a fázisvezetők és védővezető geometriai elrendezése
- magas objektumok pl.: fásoros árnyékolás jelentősen csökkenti a térerősséget
- épületek (a villamos teret 85-90%-ban leárnyékolják)

A Magyarországon érvényben lévő védőtávolság különböző feszültség szintű távvezetésektől: 750kV-40m, 400kV-20m, 220kV-10m, 120kV-5m

Ezen védőtávolságok betartását a településrendezési eszközök és az építéshatósági engedélyezési eljárások során figyelembe kell venni. Az alacsonyfrekvenciás mágneses tér áthatol az épületeken és szemben a villamos térrel kiterjedt objektumoknál nem, vagy csak nagyon költségesen árnyékolható. Az alacsonyfrekvenciás mágneses tér ellen a legjobb védekezés a megfelelően nagy védőtávolság tartása. Bázisállomások esetén, Magyarországon érvényben lévő egészségügyi határértékek: 900MHz $4.500.000\mu\text{W}/\text{m}^2$, 1800MHz $9.000.000\mu\text{W}/\text{m}^2$. A határértékek megállapításakor a különböző kutatási eredményeket vették alapul. A frekvencia növekedésével a behatolási mélység csökken, ezért állapítottak meg két értéket.

1.17.6. hulladékkezelés

A település területén keletkező nem veszélyes hulladékok begyűjtését, szállítását, a ZALAI SPA Regionális Hulladékgazdálkodási és Környezetvédelmi Zrt. mint közszolgáltató végzi. A településen hulladéklerakó nem működik.

Az illegális hulladéklerakás, hulladékelhagyás, illetve az okozott problémák megszüntetése, a felszámolás az ország többi településéhez hasonlóan változó intenzitással okoz kisebb-nagyobb feladatot a település számára.

1.17.7. vizuális környezetterhelés

A vizsgálatok irreverzibilis vizuális környezetterhelést nem tártak fel. A tartós konfliktusok közé sorolhatók általában a roncsolt, felhagyott területek és elhagyott (külterületi) lakó épületek okozta konfliktusok. Konfliktusként tekinthetünk az illegális hulladéklerakásból eredő konfliktusokra is. A település belterületének utcaképét esztétikailag negatívan befolyásolja az elektromos légkábelek, telefonkábelek jelenlegi megjelenése. A szolgáltatókkal a várható hálózatfejlesztések eredményeként a jövőben légkábel hálózat egy részének térszín alatt kialakításával ez javítható.

A vizuális környezetterhelés témakörében a fényszennyezettséggel is foglalkozni kell, ami Válluson szinte kizárólag a közvilágítást jelenti (fényreklámok a településre nem jellemzők).

1.17.8. árvízvédelem

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII.9.) KvVM-BM együttes rendeletben Vállus település neve nem szerepel veszélyeztetett települések között.

A vízgyűjtő hegy–dombvidéki jellegéből adódóan azonban heves vízjárású, a mértékadó árvízhozam a mértékadó kisvízhozamot nagyságrendekkel meghaladja. Az árhullámok levonulási ideje általában rövid. Ez az adottság kedvezőtlen a levonuló árhullámok előrejelzése és a védekezésre való felkészülési időt jelentősen lerövidíti.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Általánosan elmondható, hogy környezeti konfliktusforrás jellemzően a lakóövezetek ipari–gazdasági–mezőgazdasági övezetekkel határos területein, illetve az elhagyott illegális hulladékok következtében jelentkeznek.

A térség, így Vállus sajátos földrajzi helyzetéből, adottságaiból adódóan környezetvédelmi konfliktusok szempontjából az egyik legfontosabb tényezőnek számító jelentős ipari területekkel nem rendelkezik.

A meglévő, működő telephelyekkel kapcsolatosan – önkormányzati és felügyelőségi tájékoztatás alapján – az általánosan időnként előforduló egy-két szembenálló fél esteit leszámítva, kirívó konfliktushelyzet nem tapasztalható. Ugyanez elmondható a mezőgazdasági tevékenységre vonatkozóan is. Az előforduló környezeti konfliktusok nem mindig, sőt, általában nem jelentik a környezet károsítását is, hanem elsősorban ez ellenérdekű felek (pl. lakó-gazdálkodó) érdekeinek ütközéseit jelentik.

Információink alapján az elmúlt években környezetvédelmi bírság kiszabására nem került sor.

A település központi területét elkerülő út létesítésével az erdőművelés (kitermelés) során jelentkező potenciális konfliktusforrásként minimalizálható. Ennek lehetőségét érdemes megvizsgálni.

Településfejlesztési koncepció

A településfejlesztési koncepció jellemző kiinduló adatainak, valamint a koncepcióban megfogalmazott jövőkép és célok tekintetében környezetvédelmi szempontból releváns, részletes bemutatást igénylő tervrészt nem található.